

Ur *Den Kommunistiska Internationalen* N:o 4 (maj 1921)

E. VARGA.

Det engelska världsríkets politiska och sociala läge.

Ur den stora kampen mellan den engelska och den tyska imperialismen har England obestridligen gått såsom segrare. Dess maktställning i världen, som sedan ett halvt årtusende tillbaka ständigt har ökats, har numera nått sin höjdpunkt. Liksom en ring av järn ligger Englands makt runt hela jordklotet. På alla hav har det skaffat sig stödjbaser för sin flotta. Sin makt har det utsträckt till alla områden, av vilka det är i behov för bibehållandet av sitt världsríke. Och ehuru Frankrike för närvarande skenbart är det kapitalistiska land som går i spetsen för kampen mot Sovjetryssland, så är det dock i verkligheten England, som är det sista stödet för den sönderfallande europeiska kapitalismen. Alla de fraser om folkbefrielse och demokrati, genom vilka England lockat sitt proletariat till kriget mot Tyskland, är numera kastade på skräphögen. I namn av folkens självbestämmanderätt har Central- och Östeuropa sönderslagits i en massa småstater, som i själva verket blivit kolonier till England. Alla strategiskt viktiga punkter har besatts av England. Konstantinopel är den dag i dag en engelsk hamnstad. Ej mindre än 19,000 engelska soldater ligger där i garnison. Och under det att England utlevererar åt Grekland stora delar av Mindre Asien för att i kamp mot Turkiet kunna använda Greklands hela kraft, behåller det för egen räkning Cypern, som är en ö med rent grekisk befolkning, och detta emedan Cypern är en för dess flotta viktig strategisk punkt. Det har lagt sin hand på skeppsfarten på Donau och behärskar härigenom de stater som är belägna utmed Donau ända till Svarta Havet. Vid första påseendet vill det tyckas, som om England gått ur kriget icke blott oförsvagat utan med stärkta krafter.

Nu är detta visserligen icke fallet. Men hör att kunna påvisa de svåra revor, som det engelska världsimperiets byggnad fått till följd av kriget, måste vi i korthet skissera detta världsríkes struktur.

England och dess kolonier.

Englands kolonier kan räknas i två från varandra skarpt skiljda grupper. Den ena gruppen utgöres av kolonier med engelsk befolkning, bosättningskolonier, där den ursprungliga befolkningen fördrivits eller utrotats. De viktigaste av dessa är Kanada, Australien med Nya Zealand och Sydafrikas Förenta Stater.

De viktigaste siffrorna från dessa kolonier må här nämnas:

<i>Kolonier</i>	Areal pr miljon engelska mil.	Befolkning pr miljon invånare.
Kanada	3,8	ungf. 7
Australien o. Nya Zealand	3,9	ungf. 6 (förutom infödda.)
Sydafrika	ungf. 0,5	ungf. 10 (infödingar medräkn.)

Dessa kolonier är sedan långt tillbaka i åtnjutande av en vidsträckt självstyrelse. De har sitt eget parlament, sin egen milis, Kanada har dessutom egen myntsort. Deras befolkning är till övervägande delen engelsk, och de känner sig politiskt och socialt likaberättigade med moderlandet.

Den andra gruppen är kolonier med främmande befolkning, erövrade länder, vilkas folk av engelsmännen betraktas såsom mindreberättigade, hålles i förtryck av engelsk militär, och vilka förvaltas av engelska ämbetsmän. De viktigaste av dessa kolonier är Indien, Egypten, hela Centralafrika och det stora område av Främre Asien, som sträcker sig från Egypten till Indien, och av vilket vidsträckta delar först under loppet av världskriget blivit lagda under

engelska väldet, och vilkas befolkning ännu i dag gör ett kraftigt motstånd. De gamla erövrade engelska kolonierna hölls i tygeln med förvånansvärt ringa medel genom skickligt utnyttjande av den engelska maktorganisationen och med tillhjälp av den stora erfarenhet i att behärska andra folkslag, som engelsmännen under århundraden förvärvat sig. Indien, ett rike med 300 miljoner invånare, hade omedelbart vid utbrottet av världskriget en garnison av 80,000 man engelska trupper, officerskåren inbegripen. T. o. m. från denna ringa numerär kunde vid krigets utbrott en viss styrka detacheras, utan att några allvarliga oroligheter uppstod i Indien

Trots den sociala olikställigheten mellan bosättningskolonierna och de erövrade områdena var Englands ekonomiska förhållande till sina kolonier på det hela taget ganska enhetligt.

England var den ekonomiska medelpunkten, staden, den industriella värkstaden för detta stora världsrike. Englands huvudfunktioner i förhållande till sina kolonier var följande:

1. England importerade råvaror från sina kolonier, bomull från Egypten och Indien, ull från Australien, jute från Indien, livsmedel från alla dessa länder; det lämnade i utbyte industriella alster, framför allt vävnader, maskiner och metallfabrikater. Englands stadskaraktär framträder allra tydligast i det faktum, att dess lantbrukande befolkning nästan helt och hållet försvunnit. Före kriget sysselsatte sig endast en sjättedel av Englands invånare med lantbruk. För landet, d. v. s. för de engelska kapitalisterna var det mycket fördelaktigare att exportera det engelska proletariats arbete i form av industriella varor och i utbyte mottaga produkterna från koloniernas lantbrukande befolkning och från övriga områden, där råvaror producerades.
2. England har sedan lång tid tillbaka varit koloniernas kapitalist i den bemärkelsen, att Englands överskottskapital vid sitt sökande efter största möjliga profit placerades i kolonierna. Under åren före kriget placerades i kolonierna ungefär hälften av det i England nyanhopade kapitalet. Det mervärde, som skapades i kolonierna, strömmade på detta sätt till England.
3. England var befraftaren för alla kolonier. Sjöfarten mellan Europa och kolonierna, ja, t. o. m. kolonierna emellan, ombesörjdes till största delen av engelska rederier. Sjöfartsmonopolet gav engelska kapitalet ett stort försprång i konkurrensen med andra länder.
4. England var bankir för alla sina kolonier. Före kriget gällde sedan århundraden tillbaka den engelska valutan såsom den bästa och säkraste världen. Alltjämt blev de engelska banksedlarna inlösta mot guld, och på världsmarknaden gällde de alltid lika mycket som rena guldmyntet.
5. Med sin mäktiga flotta var England sina bosättningskoloniers beskyddare mot eventuella angrepp från andra imperialistiska stater.

Resultatet av detta ekonomiska förhållande återspeglade sig under årtionden före kriget i Englands alltid passiva handelsbalans. England importerade år från år mera varor, till ett värde av miljarder, än det exporterade. Differensen resulterade ur det mervärde, som inbraktes av det engelska, i utlandet placerade och ökade kapitalet; ur de räntor, staterna betalade för sina lån; ur betalningen för de frakter, som i utlandet förtjänades av de engelska rederierna; samt slutligen ur de med politiska medel vunna inkomsterna: skatter, intäkter från ämbetsmän och militär o. s. v. Detta var ett förhållande, vid vilket Englands härskande klasser och de härskande klasserna i dess kolonier, de erövrade kolonierna inbegripna, fann sin räkning. England söker alltid sitt stöd hos de härskande klasserna i de underkuvade områdena. Så t. ex. stöder det sig i Persien skriver "Nation": — "på jordägarklassen, som är den lataste och mest exploaterande i hela orienten".

Englands kolonier i egentlig mening kompletterades genom en mängd stater, som skenbart var politiskt oberoende, men som i själva verket var lemmar av det engelska världsrikets ekonomiska system.

Hit hörde framför allt Portugal med alla sina kolonier, och nu, efter den engelska imperialismens se ger, de från Ryssland lösslitna randstaterna och, kan man så gott säga, nästan hela det kontinentala Europa.

Följderna av kriget för Englands ekonomi.

Trots Englands till utseendet jättelikt förstörade makt har kriget likväl icke gått den engelska ekonomin så spårlöst förbi, som Englands borgerliga politici gärna skulle vilja göra troligt. Den deformation av det ekonomiska livet, som vi skildrade i del föregående numret av "Kommunistiska Internationalen" såsom i lika hög grad gällande för alla krigförande stater, nämligen en alltmera tilltagande fattigdom på reella värden, en oerhörd ansvällning gav det fiktiva kapitalet, befolkningens skenbart större rikedom, som i verkligheten genom pänningens värdeminskning förvandlats till en försämring av den arbetande klassens ekonomiska läge; minskningen av arbetsprestationen och arbetarnas vägran att vid försämrade levnadsvillkor under kapitalistiska förhållanden utföra större arbetskvantum; de härskande klassernas oförmåga att tillförsäkra proletariatet ett existensminimum: allt detta framträder också i Englands ekonomiska liv, vilket förhållande vi kommer att närmare belysa. Men det måste betonas, att denna deformation av den engelska ekonomin är mindre, än hos övriga krigförande europeiska stater. Orsakerna härtill är följande:

England var världens rikaste land. Alltså kunde det en längre tid föra krig med tillhjälp av sina inneliggande förråd av materiella ägodelar utan att behöva tillgripa själva produktionsapparaten. Vidare indrog det en stor del av de kapital, som det placerat i sina kolonier och i andra delar av världen och använde dem för krigföringen, vilket betyder, att det under kriget kunde importera oerhörda mängder av varor från världens alla delar utan att avhända sig ett motsvarande värde i andra varor. Och då de kapital, som under förfluten tid placerats i utlandet, var förbrukade — aktier och värdepapper uppköptes till större delen av Förenta Staterna, delvis också av de engelska kolonierna själva — då fick det kredit i alla delar av världen och kunde på sådant sätt fortfarande förbruka sina varor på kriget utan att därigenom ruinera sin egen ekonomi. Alldenstund del behärskade alla hav, besatt det också de materiella möjligheterna att transportera dessa varor till England eller till de olika europeiska krigsskådeplatserna.

Men det kanske viktigaste momentet är, att England även under detta krig ådagalade sin under århundraden beprövade, trolösa taktik: det lät sina bundsförvanter börja kriget, utvidgade så småningom sin armé och uppnådde härigenom även denna gång liksom i alla föregående koalitionskrig, att det vid krigets slut, då bundsförvanter och motståndare redan hade förblött, var i besittning av den största och slagkraftigaste arme. På detta sätt kunde England under de första krigsåren använda den ojämförligt största delen av sin arbetskraft, d. v. s. engelska proletariatets arbetskraft, på varuproduktion i stället för att skicka den till slagfälten. Slutligen var det också den bättre finansieringen av kriget, som i hög grad bidrog till, att deformationen av Englands ekonomiska liv blev mycket mindre, än fallet var i övriga europeiska länder. Under det att Frankrike och Italien, för att icke tala om de mindre länderna, helt och hållet förde kriget på kredit, d. v. s. genom upptagande av jättestora krigslån och genom emission av oerhörda massor pappersmynt strävade att vältra krigets börda på den kommande generationen och härigenom väckte ett falskt sken av större ekonomisk bärkraft hos befolkningen, så finansierades kriget däremot av England i enlighet med detta lands finansiella traditioner. Skatteskraven blev genast vid krigets början hart tillskruvad, en betydlig del av krigskostnaderna täcktes genom det engelska folkets löpande inkomster. Härigenom undveks skenet av större ekonomisk välmåga för folket, lyxproduktionen upphörde, och ett levnadssätt, som motsvarade befolkningens verkliga inkomster, framtvangs. På detta sätt har England lyckats åstadkomma, att det i dag kan uppvisa en statsbudget utan deficit, och att ungefär tredjedelen

av krigskostnaderna blev täckta redan under kriget. Men alldeles korrekt är Englands statsbudget icke. Bland inkomsterna figurerar 300 miljoner pund sterling ”extraordinära inkomster”: försäljningssumman för sedan kriget överblivna varor. Det är endast på detta sätt, som England kan uppvisa en budget med överskott.

Alla dessa omständigheter har kommit den engelska bourgeoisie att tro, att det engelska världsríkets ekonomiska utveckling efter det segerrikt slutförda kriget skulle fortsätta precis på samma punkt, där den avbröts vid krigets början. Den engelska bourgeoisie gjorde de allra största förberedelser för fredsslutet. Kolossala mängder råvaror anskaffades, Englands sjöfartsmonopol utnyttjades hänsynslöst för att hindra andra länders förseende med råmaterial. Och i själva verket visade sig genast efter vapenstilleståndet, da stora delar av världen var så att säga uthungrade, ett uppsving i Englands ekonomiska liv. Men detta uppsving hade blott en kort varaktighet. För närvarande genomgår England en av de hårdaste ekonomiska kriser, det någonsin har genomgått. Vi vill nu närmare undersöka orsakerna till denna Englands ekonomiska kris.

De engelska koloniernas industrialisering.

Englands stormaktsställning i världen berodde, ekonomiskt taget, därpå, att det var den industriella värkstaden för halva världen. Men under kriget, då England måste inrikta hela sin produktion på tillverkning av krigsmaterial, dat det till större delen måste använda sin flotta för transport av trupper, vapen och ammunition till de mest avlägsna krigsskådeplatser, och da till följd härav råmaterialen anhopades i de långt avlägsna koloniala områdena och bristen på industriella varor där började bli kännbar; och då dessa länder till följd av de höga priserna på alla slags lantbruksprodukter hastigt blev rika, så utvecklade sig i alla engelska kolonier en ny, bofast industri, som tog bort avsättningsmarknaden för Englands industriella produkter. Det fattas oss tyvärr ett enhetligt, statistiskt material för att medelst siffror kunna demonstrera denna utveckling. Vi måste nöja oss med att påpeka vissa enskilda, Symptomatiska företeelser.

Allra starkast visar sig det ekonomiska uppsvinget och den kraftiga industrialiseringen i Kanada. I ”Economist”, den 19. juni 1920, läser vi följande:

”Vad lantbruksarbetet i Kanada beträffar, är situationen skarpt tillspetsad. Sedan år 1914 har tusentals lantbruksarbetare flyttat till städerna, lockade genom de högre lönerna och den kortare arbetstiden. Alldenstund det nu i Kanada finnes många fler konsumenter, finnes det å andra sidan mycket färre producenter av livsmedel, an för 6 år sedan, och så länge dessa förhållanden icke avlägsnats, kan man icke hoppas på en sänkning av levnadskostnaderna.”

Kanadas industrialisering utvecklas i de modärnaste former. Under de symptomatiska företeelserna av ett ockrande finanskapital försiggår en jättelik koncentration av kapital och industriella företag. Vi kan ta ett exempel ur högen: nästan kalla järn- och stålverk i Kanada är sammanslagna i en enda trust, British Empire Steel Company, som nu sträcker sitt inflytande till de mäktiga rederibolag, vilka behärskar Kanadas inre sjöfartslinjer. Det mest betydande av dessa rederier är Canadian Steam Ship Company. Det kapital, som i verkligheten blivit tecknat i detta aktiebolag, utgör enligt den kanadiske parlamentsledamoten Armstrongs uppgift 6 miljoner dollars men enligt uppgift från en av direktörerna i bolaget, vid namn Bristol, 17 miljoner dollars. British Empire Steel Company bjuder nu 44 miljoner dollars i egna aktier för rederibolagets aktier. ”Påspädningen” vid denna transaktion belöper sig alltså till 27 resp. 38 miljoner dollars. Det är betecknande, att rederibolagets kapital till större delen hopkommit genom utsläppande av småaktier på 5 och 10 dollars. Liknande stora koncentrationer försiggår inom den kanadiska träindustrin och vid järnbanorna.

Det är betecknande, att produktionen vid dessa stora företag liksom vid Steel Company visar en starkt sjunkande tendens. Sålunda producerades

Stenkol

	miljon ton
1916	5,3
1917	4,3
1918	3,8
1919	3,6
1920	3,5

Järn och stål

	tackjärn	stål	räls
1919	108 000	342.000	163.000
1920	181.000	220.000	69.000

Under sådana omständigheter är det icke underligt, om Kanadas kapitalister vill använda sig av samma metoder för betryggandet av sin profit, som de imperialistiska makterna i andra länder, nämligen skyddstullar. En mäktig rörelse pågår bland de kanadiska kapitalisterna och den av dem finansierade tidningspressen för införandet av höga importtullar. Dessa krav uppställs icke blott av de textila industrierna utan också av representanterna för sådana industrigrenar, vilka i likhet med fabrikanterna av lantbruksmaskiner redan före kriget hade en stor export, delvis på Ryssland. Om vi så tillägger, att Kanadas valuta har ett högt överskott över nominella värdet i förhållande till engelska pund sterling, så ser vi, vilken stor förändring, som ägt rum i de ekonomiska förbindelserna mellan England och Kanada.

I Englands övriga bosättningskolonier varsebliver vi en likartad utveckling. I Australien t. ex. liar farmarna i hög grad riktat sig under kriget. De höga priserna, framför allt på mark, möjliggjorde, att Australien liksom Kanada icke blott till stor del kunde betala sina skulder till England utan också delvis bliva Englands kreditgivare, Därför ser vi också i Australien en utveckling, som tenderar mot självständigt, på egna resurser grundat statsväsen. I "Times", den 3. oktober 1920, läser vi ett yttrande av senator Millen, att Australien framför allt vore i behov av en ökning i invånarantal. Överallt i Australien har engelska manufakturfirmor upprättat filialer, Australien välkomnar och understödjer hädanefter varje invandring av industriella kapitalister till Australien.

Samma är förhållandet i Nya Zeeland. Farmarna riktade sig i hög grad under kriget. Jordpriserna stiger hastigt i höjden. I alla tidningar läser vi: under de senaste tio åren har stora rikedomar anhopats på ön.

På Tasmanien utvecklar sig likaledes en ny industri. I en redogörelse i "Manchester Guardian", den 8. september, heter det: tre välbekanta engelska firmor har gemensamt anlagt en stor kakao- och chokladfabrik i öns huvudstad. I stadens närhet anlades också en stor karbidfabrik, som utnyttjar en vattenkraft på 3500 hästkrafter. I norra delen av ön har en engelsk firma just nu satt i gång uppbyggandet av en stor textilfabrik. Då man icke kan få tillräckligt många kvalificerade arbetare i Tasmanien, importerar från Lancashire engelska arbetare för att Tära upp de inhemska arbetarna. Emedan det över hela ön råder stark cementbrist, lägger en engelsk firma grunden till en stor cementfabrik. (Manchester Guardian, den 5. oktober 1920.) Vilken redogörelse över de engelska koloniernas ställning vi än laser, så ser vi en snabb utveckling av en industri, som är baserad på de helt och hållet för människor ovärdiga förhållanden, som råder i Indien.

I "Humanite" läser vi ett utdrag ur en artikel, som tryckts i "Modern Review", en i Kalkutta utkommande indisk tidskrift, och som behandlar de indiska arbetarnas läge. Mellan åren 1910 och 1917 har trots den oerhörda prisfördyringen arbetarnas löner blott höjts med 20 till 30 procent. Inom lantbruket uppgick under år 1917 dagslönerna till 20 upp till 60 franska centimer. För snickare från 80 till 200 centimer, för murare från 80 till 240 centimer. Under år 1908 förtjänade fabriksarbetarna 40 till 80 centimer pr dag, linnefabrikerna i norra Indien betalade en veckolön av 4 frang. I juteväverierna betalades dessa arbetarkategorier med endast 3.30 frang pr vecka. Kolgruvarbetarna förtjänar blott 80 centimer pr dag, vilken lön kvarstår oförändrad sedan år 1910. Kolgruvarbetarnas lön, beräknad pr producerad tunna stenkol, uppgår till 1.15 frang, medan samtidigt de engelska kolgruvarbetarnas lön pr tunna uppgår till 13 frang.

Denna ingripande industrialisering, som ägde rum i kolonierna, är en av de huvudorsaker, som hindrande invärkar på försäljningen av engelska varor.

Naturligtvis har denna industrialisering ägt rum icke blott i de engelska kolonierna utan i alla utomeuropeiska länder, först och främst inom U. S. och i Japan. I en särskild artikel kommer vi att behandla förhållandena inom dessa länder. Såsom betecknande för den utomeuropeiska industrins språngartade utveckling återger vi följande artikel, hämtad ur "Economist" av den 8. november 1920.

"Textilmaskiner för främmande länder. Under sista veckan har några representanter för den japanska textilindustrin vistats i Lancashire i avsikt att inköpa maskiner för bomullsspinnerier. De fann, att fabrikanterna var mycket starkt engagerade, och att flertalet firmor i sina böcker hade kontrakt, som försåg dem med arbete att erhålla tillräckliga betraktande av omöjligheten att erhålla tillräckliga leveranser gjordes försök att inköpa engelska fabriker i tanke att löstaga och utskeppa maskinerna samt realisera vävnaderna. Man påstår, att underhandlingar mellan de eventuella köparna och direktörerna för vissa bolag kommit till stånd och ännu pågår. Men", anmärker tidningen, "det är tvivel underkastat, huruvida en sådan transaktion kan anses fördelaktig."

Jämte konkurrensen från de engelska koloniernas nyskapade industri är det industrin i Nordamerika och Japan, som lägger de största hindren i vägen för avsättningen av de engelska industriprodukterna. Även Centraleuropas produkter, som till följd av den jämmerliga valutakursen till ytterst billiga priser försäljes på de neutrala marknaderna, utsätter de engelska varorna för en skarp konkurrens.

Engelska dagstidningar och tidskrifter är nu fyllda av redogörelser för det japanska och nordamerikanska kapitalets fordringar på det engelska kapitalets bekostnad. "Manchester Guardians" veckoupplaga, den 5. november, återger en mycket intressant redogörelse för det japanska kapitalets rovgiriga fordringar i Kina. Men det skulle föra oss för långt att här ingå på detaljer.

Europa ej längre köpare.

För den engelska industrin återstod den kontinentala europeiska marknaden, som med sina 400.000.000 invånare och med sin kolossala varuhunger kunde konsumera industriprodukter i stora massor. Men försäljningen av engelska varor till dessa länder hindras därigenom, att de, icke har något motsvarande att lämna i utbyte mot engelska varor. Efter vapenstilleståndets avslutande försökte de engelska kapitalisterna, att på två olika sätt häva dessa svårigheter. Å ena sidan uppköpte de aktier och industriella företag i Europa, och såsom ersättning lämnade de alla slags engelska varor. Å andra sidan beviljade de statslån åt de nyupprättade länderna i Östeuropa, huvudsakligen åt dem, som de ansåg vara av någon politisk betydelse, och istället för pänningar lämnade de återigen engelska varor. Men emedan Central- och Östeuropas

länder blivit fullständigt utarmade under kriget, till den grad utarmade, att de var tvungna att omedelbart konsumera de från England komna varorna, så var möjligheten att bevilja dem ytterligare kredit eller att ytterligare inköpa industriella företag mycket inskränkt. Nu för tiden kan Central- och Östeuropas länder över huvud taget icke längre köpa engelska varor; ty såsom en följd av ovan skildrade förhållanden står den engelska valutan så himmelshögt över deras egen, att det är dem alldeles omöjligt att köpa varor efter engelsk valuta.

De viktigaste central- och östeuropeiska valutorna noterar för ett pund sterling:

	Parikurs 5. nov. 1920	
Berlin, mark	20,43	278
Wien, krona	24,02	1130
Prag, krona	24,02	308
Warschau, mark	20,43	1140
Bukarest, lei	25,22	220
Sofia, lev	25,22	230
Belgrad, dinar	25,22	120

Härvid är att märka, att kurserna månad efter månad uppvisar väldiga svängningar, men att totaltendensen alltså är fallande.

Föga bättre är det ställt hos Englands forna bundsförvanter Frankrike och Italien som först nu fullt ut får känna verkningarna av kriget på deras ekonomiska liv. Detta visar sig i det stora disajot tros deras valuta i förhållande till den engelska. Enligt "Economist", den 6. november 1920 noterades. för ett pund sterling:

	Pari 7. nov. 1919 5. nov .920		
Paris, frang	25,22	37,34	56,67
Italien, lire	25,22	16,30	98,12

Härtill kommer, att den ryska avsättningsmarknaden, som på sin tid var av stor betydelse för den engelska industrin, till följd av politiska förhållanden ända tills i dag liar varit fullständigt spärrad för de engelska kapitalisterna. Under sådana förhållanden är det icke så märkvärdigt, att, efter ett kort uppblomstrande av den engelska folkekonomin strax efter vapenstillståndet, alla tidningar nu skriver om den svåra kris, som den engelska industrin genomgår.

Englands ekonomiska kris.

Inflytandet av dessa faktorer gjorde sig först fullt gällande under hösten 1920. Ända tills denna tidpunkt doldes den latent krisen av de kapitalistiska ekonomiseringsmetodernas mekanism: varulagren fylldes, fabriker producerade allt fortfarande. Först i början på september visar sig de första krigssymptomen. En stor stålvarufabrik i Cheffield, som är ansluten till United Steel Corporation, den engelska järnindustrins stora trust, avskedar flera tusen arbetare på grund av orderbrist. ("Frankfurter Zeitung", den 3. oktober 1920.)

Redan den 2. oktober skriver "Economist": utsikterna för industrin är mycket dåliga, försäljningarna stöter på stora svårigheter. Den 7. oktober skriver "Times": "the slump is over us". Sedan upprepas krisförkunnelsen i alla engelska tidningar. Vi återgiver här en redogörelse för situationen i "Manchester Guardian", av den 29. oktober 1920:

”Det kvartal som gick till ända med september månads utgång, utmärker sig genom en sådan nedgång i landets allmänna handel, att allvarliga farhågor uppstått. Det är intet tvivel underkastat, och de sista två månaderna har gjort det tydligt för många, att de genom kriget framkallade onaturliga betingelserna, den onormala prisstegringen, kreditens oerhörda anlåtande, den jättestora sedelemissionen och de väldiga improduktiva utgifterna för kriget haft i sitt släpståg missförhållanden, vilkas undanrödjande kommer att taga långa år av segt och ihärdigt arbete.

Bland orsakerna till nedgången i handeln skulle man kunna nämna: utarmningen bland våra utländska avnämare; den höga räntefoten; kreditens starka åtstramning; jäsningen bland arbetarna, som för fabrikanterna försvårar avslutandet av kontrakt med fastställda leveranstemer samt till sist de höga skatterna, värdesteoringsskatten inberäknad.

Bomullsmarknaden. Månaderna september och oktober medförde en sänkning av bomullsriset; köporderna inställdes; det gjordes försök att införa kortare arbetstid på bomullspinnerierna. Ullmarknaden lider under en alldeles analog nedgång av råvarupriserna. Antalet och storleken av beställningarna har sjunkit till den grad, att många fabriker i West-Reading helt och hållet eller delvis mast inställa arbetet.

Andra viktiga handelsgrenar liar på likartat sätt träffats av krisen.”

En annan redogörelse i samma tidning för skoindustrins ställning, likaledes daterad den 29. oktober, lyder på följande sätt:

”Förrådets storlek, stängningen av den kontinentala avsättningsmarknaden samt de existerade finansiella svårigheterna utgör de huvudsakliga orsakerna till nedgången av priserna på skodon.

Likväl uppvisar priserna i detaljhandeln ännu icke en så stark nedgång, att den håller jämna steg med prisernas fallande i engroshandeln.

Liksom de flesta andra industrigrenar lider skoindustrin under följderna av kriget. Lagren är kolossala; de kontinentala marknaderna nästan alldeles stängda för de engelska fabrikanterna; antalet arbetare i skobranschen har i förhållande till tiden före kriget ökat med 20 till 30 procent; förbrukarna inom landet köper ej längre så friskt som förut, emedan priserna är höga, emedan förtjänsten sjunkit, och emedan man allmänt hoppas på starkt prisfall under loppet av nästa månad.

I engroshandeln har priserna enligt några uppgifter redan sjunkit med 15 till 20 procent, enligt andra ända till 20 à 30 procent.”

Vi skulle kunna uppräknat ofantligt många liknande exempel.

Det är tvenne omständigheter, som giver denna kris sin särskilda prägel. Den visar nämligen en alldeles säregen blandning av under- och överproduktionsföreteelser. Under det att brist råder beträffande stenkol, trä och en del viktiga livsförnödenheter, såsom vete, smör och ägg, råder överproduktion på en mängd helfabrikat. För icke så länge sedan höjdes brödpriset med 3 pence pr skålpund. och en ytterligare höjning med 2 pence har offentligt tillkännagivits. Detta samtidigt med ett djupt prisfall på vete i Amerika och på de transatlantiska marknaderna över huvud. En höjning av smörransonen förvägrades ända till årets slut. Den fria handeln med ägg avskaffades helt nyligen och ett officiellt maximipris fastställdes. Orsakerna härtill är lätta att konstatera. Utlandet har antingen alls intet behov av engelska helfabrikat, emedan det kan förse sig med egna produkter eller med produkter från Amerika eller kontinental-europeiska länder, som till följd av valutadifferensen är mycket billiga; eller om utlandet också är i behov av engelska helfabrikat, så kan det, liksom Centraleuropas länder, icke köpa dem på grund av den höga engelska valutan. Men vad den inhemska avsättningsmarknaden

beträffar, så kan de engelska proletärerna på grund av de höga priserna på livsmedel icke köpa kläder eller andra saker, som på något sätt kan undvaras. ”Köparstrejk” är det ideologiska uttrycket för detta ekonomiska faktum.

Marknadens låga nivå möjliggör, att den eljest så avsigkomna tyska industrin framgångsrikt kan uppträda på den engelska marknaden. Härom läser vi i ”Times” den 10. november 1920:

”Kursdifferensen (en tysk mark motsvarar i värde 4½ penny) tillåter den tyske fabrikanten att avsätta sin vara på den engelska marknaden till ett pris, med vilket den engelska fabrikanten icke kan konkurrera. Så har för kort tid sedan en tysk fabrikant av optiska glas gjort goda affärer i England, då han sålde för ungefär 60 till 80. procent billigare än självkostnadspriset för den i England fabricerade artikeln. 12,000 prismatiska tyska fältkikare salubjöds i London till ett pris, som var ofantligt mycket lägre, än det pris, för vilket en dylik artikel kan förfärdigas i England.

Handskbranchen. År 1913 uppskattades Englands hela produktion av handskmaterial endast till 884,00 kvadratalnar. Men våra fabrikanter vann sig så ivrigt att utveckla denna branch, att år 1918 produktionen hade stigit till 5,200,000 kvadratalnar. Under de sista två månaderna har dock tyska fabrikanter varit ivrigt i färd med att kasta billig vara på den engelska marknaden. De tyska buden var ungefär en shilling billigare än de lägsta priser, till vilka engelska firmor kunde sälja med någon utsikt till vinst: Det är allmänt bekant, att grossörer gjort stora beställningar på dessa tyska varor.

De engelska leksaksfabrikanternas läge är farligt. Under loppet av första halvåret 1920 fann leksaker i rätt totalvärde av mer än 630,000 pund sterling sin väg från Tyskland till England, vilket i jämförelse med första halvåret 1914 betydde en ökning på ungefär 120 procent.”

Den andra intressanta omständigheten är, att krisen förlöper i form av en ”organiserad” kris. Det förekommer inga jättelika prisfall, ingen panik, inga stora fallissemang. Den genom överproduktion uppkomna krisen övervinnes ingalunda därigenom, att stora mängder av varor reduceras till deras ”samhälliga värde” genom att hela massan slungas på marknaden till det gemensamma pris, som motsvarar värdet av den samhälligt ”nödvändiga kvantiteten”. Av allt detta ser vi föga. Finanskapitalet stöder alla företag. Produktionen inskränkes eller inställes helt och hållet.

Vad har detta för betydelse i socialt hänseende?

Jo, att krisen övervinnes på arbetarklassens bekostnad! Hela bördan av återställandet av del rubbade jämviktsläget i produktionen måste bäras av proletariatet i form av långvarig arbetslöshet. De engelska textilkapitalisterna reagerade mot den dåliga omsättningen genom införandet av ”short time”, och många engelska fabrikanter begagnade sig av kolstrejken för att inställa driften, ehuru de hade kol för flera veckor. (”The Workers Dreadnought”, den 23. oktober 1920.) Del faktum, att flertalet engelska aktiebolag under år 1920 räknade mycket höga dividender, far icke vilseleda oss. Detta var vinsterna från året 1919, i många fall också från det sista krigsåret. 1918. Det organiserade kapitalets ovan omtalade tendens att vältra hela krisbördan på arbetarklassen gör del möjligt för finanskapitalet att även under krisen betala dividender. Men för det engelska proletariatet är del ett upprörande faktum, att de engelska textilbolagen i genomsnitt betalar en dividend på 16 procent, medan arbetarna får arbeta ”short time”, d. v. s. 3 dagar i veckan.

Arbetarklassens läge.

Del stora uppsving, som den engelska industrin visade strax efter vapenstilleståndet, kom icke arbetarklassen till godo. Kostnaderna för livsuppehållet blev i England efter vapenvilan allt

högre och högre för varje månad som gick. Den sänkning av priserna, som man hoppats på, uteblev alldeles, och prisskruven kompenserades icke av däremot svarande, höjda arbetslöner.

Under de senaste månaderna har de engelska tidningarna visserligen ordat mycket om den fallande pristendensen. Del är ett faktum, att "Economist-Index" uppnådde sin största höjd på våren 1920 och då mera sällan, än vad nu är fallet, visade någon fallande tendens. Denna fallande tendens hos priserna har visat sig mycket tydligt under november månad. Men undersöker vi detta förhållande närmare, så finner vi, att engroshandelns priser visar en fallande tendens i fråga om alla sådana artiklar, som icke hör till arbetarens konsumptionsmråde, under del att livsmedel och alla de varor, som arbetaren förbrukar, ända till detta ögonblick, d. v. s. november 1920, företer en jämn prisstegring. Detta framgår av de data i "Costs of life", som regelbundet upptages i "Labour Gazette" Om levnadskostnaderna vid slutet av kriget betecknas med siffran 100, så visar elen senare utvecklingen följande bild:

1919		1920	
Juli	110 %	Januari	125 %
Augusti	115 %	Februari	130 %
September	115 %	Mars	130 %
Oktober	120 %	April	132 %
November	125 %	Maj	141 %
December	126 %	Juni	150 %
		Juli	152 %
		Augusti	155 %
		September	161 %
		Oktober	164 %

Tar vi livsmedel enbart, så visar fördyringen en siffra av 170 procent ända till 1. oktober 1920.

Denna fördyring går hand i hand med ett våldsamt sjunkande av de engelska arbetarnas levnadsstandard. I nummer 11 av "Kommunistiska Internationalen" * skildrades detta förhållande mycket drastiskt av en engelsk kommunist. Sedan dess har den engelska arbetarklassens läge försämrats sig i ännu högre grad, och det finnes intet hopp om, att denna situation inom överskådlig tid skall förbättras. Detta utsäges klart och tydligt i ett konstatrande från Englands största arbetsköparförening, "Federation of British Industries", där det (i "Times", juli 1920) heter: "Arbetarklassen kan icke hoppas på någon omedelbar förbättring av sin levnadsstandard, tvärtom, det finnes skäl, varför man kan frukta, att deras levnadsstandard ytterligare kommer att sjunka."

Liksom alla andra kapitalister i världen har de engelska kapitalisterna härför blott ett enda botemedel: höjandet av arbetarnas arbetsprestation. Det är blott detta, som fattas i England liksom i nästan hela den övriga världen. Siffrorna för kolproduktionen, som till följd av sin enkelhet är lättast att tyda, är allmänt kända. Det var länge sedan, som den engelske ministern Horne konstaterade: För närvarande har vi en export, som är ungefär 50 procent mindre än före kriget. Före kriget hade vi en årlig omsättning på 207 miljoner ton. Detta års första kvartal motsvarar en årlig produktion av 118 miljoner ton. Under andra halvåret sjönk denna siffra till 132 miljoner ton. Före kriget uppgick en arbetares årliga produktion i kolindustrin till 270 ton, under år 1920 var den lägre än 200 ton. Ett liknande sjunkande av arbetsprestationen finner vi inom nästan alla grenar av den engelska industrin. Och om vi i engelska tidningar genomläser de på bolagens årsmöten reviderade och av generaldirektörerna offent-

* Internationella upplagan

liggjorda årsberättelserna — väl den intressantaste lektyr för var och en, som studerar vår tids ekonomiska historia — så återfinner vi alltjämt, åter och återigen, klagomål över arbetarnas lättja, över deras ringa arbetsprestation. Klagomål över lönefordringar träder därvid alldeles i bakgrunden.

Herrar direktörer betonar visserligen fortfarande att man har kommit till den yttersta gränsen av prestationsförmåga, och att varje ytterligare löneförhöjning skulle upphäva kapitalets profit. Men tyngdpunkten ligger alltjämt på arbetsprestationen.

Det faktum, att arbetslönerna icke höjts i samma proportion, som levnadskostnaderna ökats, giver ännu ingen måttstock på försämringen av det engelska proletariats levnadsstandard. Härvid måste också den allt större och större arbetslösheten tagas i betraktande.

Fortlöpande data över arbetslösheten liar vi endast för de industrigrenar, där det officiella arbetslöshetsunderstödet är infört, nämligen en del brancher, som endast använder kvalificerade arbetare. Den månatliga arbetslöshetens data, uttryckta i procent, maximum och minimum, var

1913	1,7-2,6	1920 januari	2,9
1916	0,3-0,6	” februari	1,1
1917.	0,3-1,4	” april	0,9
1918.	0,4-1,2	” maj	1,1
1919	.1,6-3.2	” juni	1,2
		” juli	1,4
		” augusti	1,6

Rörande den senaste utvecklingen av arbetslösheten lämnade arbetsministern Mac Namara den 17. november följande uppgifter i engelska underhuset (”Times”, den 18. november):

Procenten arbetslösa uppgick den 15. oktober 1920 vid utbrottet av kolarbetarstrejken till 4,5. I denna siffra är icke inberäknad de utbildade eller endast delvis utbildade arbetarnas arbetslöshet, som är mycket större.

Dessutom finnes det ett stort antal, hundratusen tals, som arbetar blott 3 dagar i veckan.

Till följd av kolstrejken liar de arbetslösas antal åter ökats med några hundratusen.

Vi kan alltså säga, att den engelska arbetarklassens läge, den yrkesutbildade arbetarklassens, i dag är vida ogynnsammare än före kriget. Sankt levnadsstandard, en hastigt sig utbredande arbetslöshet är de båda huvudfaktorerna. Och det engelska kapitalet är — just emedan det icke längre behärskar världshandeln — ej i stånd att höja arbetarnas levnadsstandard till dess forna nivå, än mindre att höja densamma till den punkt, den intog före kriget. Mycket betecknande för den engelska kapitalistklassens avsikter är följande rader, hämtade ur det ledande kapitalistorganet ”Times”, den 17. november:

”Då priserna är i sjunkande, borde arbetarklassen icke göra några svårigheter att acceptera en nominell reduktion av arbetslönerna, om den lägre lönen kan köpa lika stor kvantitet av varor.”

Om vi sammanställer detta yttrande med förklaringen från Federation of British Industries, ser vi tydligt, att de engelska kapitalisterna icke har den ringaste tanke på att höja arbetarklassens standard: tvärtom, deras strävan går ut på att vid första möjliga tillfälle ytterligare nedprässa arbetarnas löner.

Därför råder nu en dov oro i arbetarnas Ted, en revolutionär jäsning, som dock ännu icke antagit utpräglade revolutionära former. Men man varsebliver redan symptomen på en verklig revolutionär rörelse: under sommaren konfiskerades och besattes i Skottland hela jordområden av ex-servicemen (f. d. soldater), varvid myndigheterna höll sig tämligen passiva. Något som gav "Times" anledning till verkliga raseriutbrott. "Måste vi då antaga, att lagöverträdelse hädanefter lämnas obeaktade och obeivrade i Skottland? Utövar förvaltningarna icke, längre någon kontroll?" ("Times", den 3. augusti 1920.) Shop-Stewardsrörelsen, den raska sammanslutningen av hittills splittrade fackföreningar, de alltjämt tilltagande fallen av ohörsamhet mot fackföreningsbyråkratin, tillsättandet av en aktionskomité, och framför allt den sympati för Sovjetryssland, som utbreder sig i allt vidare kretsar, är tecknen på en sinnesändring till det bättre hos den engelska arbetarrörelsen. Men allt är ännu i vardande, i tvekan, i osäkerhet, fullt av motsägelser.

Kolstrejkens lärdomar.

Den engelska arbetarklassens vacklande och oeniga hållning, massornas revolutionära sinnelag och fackföreningsledarnas konservativa bromsande visar sig allra bäst under utvecklingen av den stora engelska kolarbetarstrejken. Vi förutsätter, att Läsarna själva, är bekanta med fakta och data. Vi vill alltså endast påpeka rörelsens karaktäristiska drag.

Hur började denna rörelse? *Med ett verkligt revolutionärt program.* Det skulle införas arbetarkontroll i stenkolsgruvorna, bärgruvarna skulle nationaliseras. Men under tiden fordrade gruvarbetarna, att deras löner skulle höjas, och icke blott att denna löneförhöjning icke fick gå ut över konsumenterna i form av prisförhöjning, utan att den ökning av priset på hushållskol, 14 shilling pr tunna, till vilken regeringen under våren 1920 givit kolkapitalisterna sitt tillstånd, skulle gå tillbaka. Alltså ett försök till förbättring av gruvarbetarnas levnadsvillkor på kapitalprofitens bekostnad. (Olyckligtvis tänkte man icke denna tanke till slut, ty i betraktande av de engelska stenkolens faktiska monopol på världsmarknaden stod med de borgerliga regeringarnas bistånd för kapitalet den vägen öppen att vältra kostnaderna för gruvarbetarnas höjda levnadsstandard på andra länders proletariat. Alltså en ny form för de engelska kapitalisternas gamla taktik, nämligen att av det mervärde, som de erhållit genom utsugning av andra världsdelar, kasta en eller annan smula åt vissa privilegierade lager av arbetarklassen.)

Och hur slutade rörelsen. *Jo, med raka motsatsen till det, varmed den hade börjat.* Redan före strejkens början hade alla revolutionära fordringar slopats: bärgruvarnas nationalisering, arbetarkontrollen, kolprisernas reducering. Vad som återstod, var blott en helt vanlig fordran på höjda arbetslöner. Här var spelet lätt för kolkapitalisterna, ty med sin monopolställning kunde de helt enkelt utan vidare vältra kostnaderna för de höjda lönerna på andra länders proletariat. Men de begagnade sig av det gynnsamma tillfället för att säkra marproduktionen i överenskommelsen heter det, att gruvarbetarna skulle erhålla en ytterligare lönehöjning, om ett visst kvantum av produktion uppnåddes. Det lyckades den engelska kapitalistklassen att förvandla den i revolutionära former påbegynta strejken till motsatsen av det avsedda. Det lyckades kapitalisterna att med arbetarna sluta ett fördrag, som skulle intressera dem för produktionens höjande. Alltså en direkt kontrarevolutionär lösning av den i början revolutionära konflikten.

Hur var det möjligt att på detta sätt vända rörelsen till dess motsats? *Genom fackföreningsledarnas inflytande!* Under den månadslånga underhandlingen bortobstruerades varje spår av revolutionär anda ur rörelsen. Regeringen erbjöds tillfälle att, i händelse strejken skulle komma till utbrott, på det noggrannaste och till punkt och pricka förbereda allt och paralysera dess revolutionära värkan. Englands mäktiga kapitalistiska präss — arbetarprässen bokstavligen drunknar i den borgerliga prässens hav — fick tillräcklig tid att uppegga den allmänna opinionen mot kolgruvarbetarna, till på köpet den "offentliga meningen" hos breda

lager av den arbetarklass, som såg sig hotad i sin existens genom kolstrejken. Under tiden hade konjunkturerna försämrats, och kapitalister i de mest olikartade branscher begagnade strejken såsom förevändning att massvis avskeda sina arbetare och härigenom väcka antipati mot strejken. ("The Workers Dreadnought", den 23. oktober 1920.) Allt detta möjliggjordes genom de månadslånga underhandlingarna. Fackföreningsledarna hade borteleminerat all revolutionär anda ur strejken.

Men de gjorde ännu mer. De betonade vid varje lagligt tillfälle, att gruvarbetarna alls icke åsyftade någon revolution, att de gärna ville höja produktionen genom ökad arbetsintensitet, att kapitalister och arbetare var hänvisade till varandra. Under en sådan arbetarledning var bourgeoisins seger betryggad.

Redan dagen för strejkens utbrott skrev "Times", att det enda trösterika momentet under den svåra krisen var, "att fackföreningsledarna icke tappat huvudet".

Thomas, ledaren för järnvägsmannaförbundet, som skulle stödja kolgruvarbetarnas strejk, — sympatiststrejkens början var bestämd till den 25. oktober — riktade i parlamentet en vädjan till regeringen, att den måtte återställa förtroendet, "reestablish confidence", och bevilja gruvarbetarnas löneanspråk. Och när Lloyd George härpå svarade med att inleda underhandlingar, avblåstes järnvägsmännens strejk nästan ögonblickligen. Även Smillies hållning var allt annat än revolutionär.

Under sådana omständigheter kan man förstå, att bourgeoisin lugnt avvaktade sakernas vidare utveckling. "City är lugnt", skrev "The Spectator" den 23. oktober 1920 strax efter strejkens utbrott. De stora kapitalisterna önskade ingen kamp ända till det bittra slutet. "no fight to finish". Folk med stora affärsintressen kan icke bestå sig med lyxen av en dylik heroism. ("Men with vast business interests at stake cannot afford the luxury of heroics of that character.") Vartill skulle det också tjäna? Vid dylika tänkesätt hos ledarna var kapitalets intressen bättre tillgodosedda genom en överenskommelse än genom en "fight to finish", som mot ledarnas vilja kunde skaka fram arbetarmassornas revolutionära energi . . .

Kommer bourgeoisins seger att ha lång varaktighet?

Absolut icke! Redan omröstningen om det beryktade avtalet gav till resultat en om också svag majoritet mot detta avtals underskrivande. Blott emedan statuterna fordrar två tredjedelars röstmajoritet, för fortsättandet av en strejk, om fackföreningsledningen befäller densamma avblåsande, kunde avtalet förklaras antaget. Men arbetarmassorna kände en djup besvikelse. De kände, att de i själva verket blivit bedragna och gav ett ganska högröstat uttryck åt denna känsla. Den borgerliga prässen åter gav uttryck åt sin förskräckelse över det hastigt minskade förtroendet till fackföreningsledarna. Den överenskommelse, som slöts, gällde endast för fyra månader. En ny strejk kommer säkert att uppblomma. Bourgeoisins seger är blott av övergående natur...

Rörande omröstningen skriver "Manchester Guardian", ett utpräglat kapitalistblad, följande: "Omröstningen vittnar mer om en önskan att få slut på strejken än om glädje och tillfredsställelse över de vunna resultaten. Avtalsvillkoren är genomgående impopulära, och flertalet av dem, som röstade för arbetets återupptagande, torde härigenom blott ha velat uppnå en provisorisk överenskommelse. Deras mening var säkert icke, att principen om lönernas fastställande på grundval av produktionskostnadspriset för all framtid skulle få sin bestämda plats i löneregleringsmekanismen." ("Manchester Guardian" den 5. november 1920.)

De engelska arbetarna och den borgerliga politiken.

Thomas, en den mest typiske representant för borgarvänliga fackföreningsledare och parlamentariker, förklarade under kolarbetarstrejken, att. det inom båda lägren fanns folk, trodde, att det nu gällde en kamp ”ända till det bittra slutet”. Även i hans egen exekutiv finnes det medlemmar, som icke godkände hans politik. Men om arbetarna ville störta det kapitalistiska systemet, måste de för detta ändamål begagna sig av valurnan. (”Daily Herald”, den 25. oktober 1920.)

Det är ändamålslost att spilla ett enda ord på en sådan tanke, som att man med tillhjälp av valsedelns kunde förjaga en hel klass från besinningen av den politiska makten. Men det är utomordentligt intressant att ge akt på, hur den engelska arbetarklassen ställer sig till denna, av deras konservativa ledare anbefallda parlamentariska metod. Ty att rekommendera röstsedeln såsom bästa kompedlet mot kapitalismen är icke endast i överensstämmelse med Thomas' egen personliga åsikt utan en taktik, som lir gemensam för alla konservativa arbetarledare, även Englands. Då de engelska proletärerna efter världskrigets slut såg sig bedragna av Lloyd George; då de såg, att alla de vackra fraserna om kamp mot den tyska militarismen, om kamp för demokrati och folkens självbestämmanderätt blott hade det enda syftmålet att på den tyska militarismens ruiner upprätta den ej mindre reaktionära fransk-engelska militarismen och marinismen (Frankrike har för närvarande ungefär 8.000.000 anan under vapen, England ungefär en halv miljon, dess flotta ej inberäknad. ”The Labour Leader”, den 21. oktober 1920.); då de såg, all folkens självbestämmanderätt endast åstadkom Central- och Osteuropas splittrande i en massa vanskapta, varandra bekämpande småstater, som i själva verket blev Englands och Frankrikes kolonier; då de såg, att det så stolt framträdande Nationernas Förbund genom U. S:s, Tysklands och Ryssland fränskiljande endast blev ett verktyg för England, som del använde för att ideologiskt och diplomatiskt behärska jordens övriga folk; när Englands proletärer såg allt detta, blev de djupt upprörda. Men ledarna svarade: hade ni vid valen strax efter vapenvilan röstat med Labour Party, så skulle Englands politik nu ha varit en helt annan.

Och sannerligen, om vi betraktar det nuvarande engelska parlamentets sociala sammansättning, så inser vi tydligt, hur obrukbart det parlamentariska systemet är, då de sociala motsättningarna brytes mot varandra inom dess begränsade utrymme. I England, det enda land på jorden, där proletariatet i detta ords strängaste bemärkelse, där lönearbetarna utgör befolkningens övervägande flertal, har underhuset följande sammansättning (enligt en artikel av Harald I. Laskij i Nation av den 9. oktober 1920):

Jordägare	115
Direktörer för försäkringsbolag	61
Direktörer för kolgruveaktiebolag	17
Rederidirektörer	30
Textilfabrikörer	19
Manufakturfabrikörer	138
Bankdirektörer	28
Bryggare	10
Direktörer för petroleumbolag	4
Advokater	4
Officerare i armén	50
Officerare vid flottan	12
Läkare	10
Representanter för arbetarorg.	67

Om man undantager arbetarorganisationernas representanter, läkarna, advokaterna samt officerarna vid armé och flotta, så är av underhusets 710 Medlemmar 122 representanter för de stora kapitalistintressena, stödjelpelare för Storbritanniens kommersiella och industriella system. Men dessa siffror är dock långt ifrån utslagsgivande, ty vem som hållt vet, att en enda person samtidigt kan vara direktör för tio bolag.

Det är icke svårt att förstå, varför handelsministeriet ej brydde sig om att, till rättsligt åtal anmäla de rederier, som lät sina båtar utlöpa utan det lagstadgade antalet radiotelegrafister. Radiotelegrafisterna hade nämligen kort förut förklarat strejk. Man får icke heller förvåna sig över, att Lloyd George ostraffat kan trampa kolgruvarbetarna under sina fötter och smäda dem, då de fordrar *rättvisa*. Han måste lyda piskans vinande eller uppgiva sin politiska karriär. Federation of British Industries med sitt kapital på 4.000.000.000 pund sterling skickar icke nära 300 medlemmar till parlamentet för att giva premiärministern sitt stöd, om ej denne är beredd att utan prut uppfylla federationens fordringar.

Efter kriget följde arbetarna sina ledares anvisning: vid alla kompletteringsval uppnådde Labour Party sensationella framgångar. Men av stort intresse är nu det faktum, att municipalvalen i stora delar av England och Skottland ägde rum nästan samtidigt med kolarbetarstrejkens avslutning; Labour Partys segerlopp vid kompletteringsvalen till parlamentet tog vid dessa val ett brådstörtat slut. Deltagandet i valen var ringa, och ehuru Arbetarpartiet i det stora hela förbättrade sin ställning, led det stora nederlag just inom arbetarkretsar. Enligt "Manchester Guardian", den 5. november 1920, förlorade Labour Party följande mandat:

Bradford	6
Birmingham	9
Leeds	3
Liverpool	2
Manchester	2

Stilleståndet i Labour Partys framgångar kan knappast förklaras på annat sätt, än att arbetarna gripits av parlamentsleda. Detta är parlamentarismens negativa epok. För de engelska arbetarna, även kommunisterna, återstår det att lära sig övervinna t. o. m. denna negation och — med klar kännedom om det faktum, att klasskampen icke kan utkämpas i parlamentet eller genom parlamentet — likväl utnyttja parlamentet såsom en valplats, såsom ett medel bland många andra till arbetarmassornas revolutionering.

Den irländska frågan.

Något avsidet från den engelska världspolitikens riktlinjer ligger den irländska frågan. Vid dess bedömande har grova misstag insmugit sig därigenom, att man på den nuvarande tiden titan vidare tillämpar framställningar, som härstammar från "Kapitalet" och andra äldre socialistiska skrifter. Nu för tiden finns det icke längre några utarmade irländska arrendatorer: de enda nu existerande arrendatorerna är välmående småbönder, som bebor och brukar sin egen jordtorva, och som förser de engelska städerna med mjöl, smör, ost, fläsk och andra präktiga livsmedel. Den förbittrade kamp, som nu rasar i Irland, är förvisso icke de fattiga arrendatorernas kamp mot de jordägande lorderna.

Den förbittring, med vilken striden föres å ömse sidor, morden på engelska polismän, den engelska soldateskens brutala hämdeakter, lordmayornas av Cork hungersdöd i fängelset o. s. v., allt detta känner våra läsare till. Här vill vi blott giva några kompletterande data ur den engelska prässen.

Den 21. oktober skriver "Times": "Under år 1919 omfattade de engelska soldaternas och den engelska polisens provokationsakter 14,000 väpnade överfall på privatbostäder, 1000 häktningar av politiska förbrytare, 300 sprängda offentliga möten, stängandet av årliga mässor och marknader i sju betydande lantbruksområden, ödeläggandet av tre städer, indragningen av 25 tidningar, mordet på 10 privatpersoner" ... Den 20. oktober berättar "Times": "Sir Harmer Greenwood, översekreteraren för irländska ärenden, yttrade: överfallen på polis och militär sedan den 1. januari d. å. har kostat icke mindre än 118 människoliv; 100 polismän och 18 soldater har dödats, 160 polismän och 66 soldater har blivit sårade. Det har ägt rum 667 angrepp på poliskaserner, som i de flesta fall fullständigt demolerats. Under loppet av de tre sista veckorna har 194 fall rannsakats i militärdomstolen och 159 mål avgjorts enligt 1920 års lag om ordningens återupprättande på Irland."

Den 20. oktober skriver "Manchester Guardian": "De katolska biskoparna och ärkebiskoparna på Irland har offentliggjort en proklamation över läget i Irland. I denna proklamation heter det: Mord, överfall, mordbrandsanläggningar och alla slags våldsdåd hör till ordningen för dagen. I sanning gruvliga är de talrika, ofta ogrundade överfallen och häktningarna under mörka nätter, de långvariga inspärningarna utan förhör, domstolarnas drakoniska domar, som varken uppväcker eller förtjänar förtroende; nedbrännandet av boningshus, offentliga byggnader, fabriker, lantgårdar och grödor; förstöringen av hela industrier genom man, som druckit sig fulla av stulet vin och genom sina vanvettiga dåd banar väg för hunger och elände. Regeringens beväpnade styrkor misshandlar och mördar fredliga medborgare. Myndigheterna vidtar inga åtgärder för att sätta stopp för dessa våldsbragder, för att inleda undersökningar eller för att låta lagens arm drabba missdådarna. Våldsgärningarna planlägges och utföres icke av obskyra, oansvariga individer utan av regeringen i ett mäktigt rike, som predikar sanningens och rättvisans höga ideal."

Ja, opartiskt sett, tyckes det ej ens vara frågan om en masskamp, en folkets strid. En av de bästa Englandsspecialisterna inom partiet påpekade för mig det faktum, att livsmedelsförsändelserna till England regelbundet pågår, dag för dag, utan avbrott och mitt under brinnande strider; att under samma tid irländska regementen upprätthåller ordningen i Indien eller prisas för sitt hjältemodiga uppträdande i Mesopotamien. Om Irlands kamp verkligen vore en klasskamp eller blott och bart ett folks strid för sitt oberoende, vore detta helt enkelt omöjligt.

Vad innebär då den irländska kampen?

Den är framför kallt en strid, som utkämpas av en helt obetydlig grupp irländska ideologer, aktivt understödda av en liten skara proletärer, som ännu så länge för klasskamp blott inom den nationella ramen, och passivt stödda av de breda bondelagren, som dels trots redan ändrade förhållanden konservativt fasthåller vid sitt gamla, under det forna förtrycket ingrodade hat till engelsmännen, och dels hoppas få betala lindrigare skatter, hm den irländska självstyrelsen blir verklighet. Denna, jämte elen irländska intelligensens strävan efter istörne politiskt inflytande och bättre poster tyckes vara den materiella bakgrunden för den irländska "revolutionen". — Vi får alltså icke låta oss vilseledas av de spaltlånga redogörelserna i de engelska tidningarna. Det är ingen klasskamp, ingen verklig masskamp, ingen revolution, som här går av stapeln. Och jag torde kunna uttala den förmodan, dock utan att för den samma kunna framlägga några bevis, att den irländska krisen målmedvetet skärpes av den engelska regeringen och av den engelska tidningspressen uppblåses till större dimensioner, än den i själva verket har, detta i akt och mening att avleda det engelska proletariatets uppmärksamhet från de brännande, revolutionära frågorna...

Det engelska världsríkets stolta byggnad uppvisar djupa rämnor. Englands industriella övervikt gentemot dess kolonier håller på att försvinna. Kolonierna försöker uppbygga en

industriell ekonomi, grundad på egna resurser. Amerika och Japan undantränger England från de köpstarka marknaderna. Nästan hela det kontinentala Europa bortelimineras såsom köpare. England är icke längre hela världens bankir. Det har själv blivit Amerikas och de neutrala staternas gäldenär. Därmed har det ekonomiska band sönderruttnat, som sammanband imperiets lemmar med dess hjärta, England. Bosättningskolonierna är icke längre i behov av England, de lösgör sig från moderstaten. I de erövrade kolonierna tar dessa separationssträvanden formen av blodiga uppror för nationell befrielse. England kommer ej längre att årligen emottaga stora mängder av varor såsom avkastning från sina i utlandet placerade kapital. Den engelska bourgeoisin skall ej hädanefter kunna tillkasta sin arbetarklass smulor av det mervärde, som den hopsamlat från världens alla hörn. Den engelska bourgeoisin skall ej längre kunna erbjuda — såsom den gjort under årtionden — den yrkesutbildade arbetaren en stadig om ock långsam höjning av hans levnadsstandard. Men härmed bortfaller också de moment, som hittills hållit de bättre situerade lagren av den engelska arbetarklassen fjärran från varje revolutionär rörelse.

Den engelska arbetarklassens revolutionering skrider framåtoupphörligt och i hastig takt. Och med en revolution i England är hela världsrevolutionen tryggad.*

Moskva, den 1. december 1920.

E. VARGA.

Innehållförteckning till tidskriften [Den Kommunistiska Internationalen](#)

* Det är intressant, att den engelska bourgeoisin numera ser sin frälsning i ökandet av den lantbrukande befolkningen. Vid förhandlingarna, om agrarbillen i underhuset förklarade Lloyd George, att det för "samhällets" säkerställande krävdes en tillväxt av bondestammen, befolkningens sundaste och lugnaste klass.